

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. G.**, bytom L., zastúpeného JUDr. J. K., advokátom v M., proti žalovanej **Slovenskej republike**, zastúpenej **Ministerstvom financií Slovenskej republiky**, Bratislava, Štefanovičova 5, **o zaplatenie 103 479,08 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 12 C 83/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. mája 2012 sp. zn. 5 Co 340/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresný súd Trebišov sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej uhradiť mu sumu 66 387,83 € s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 12.6.2008 až do zaplatenia, ako aj uhradiť mu sumu 3 897,33 € z dôvodu, že žalovaná zodpovedá za škodu, ktorá mu bola spôsobená nezákonným rozhodnutím Colného úradu v Č. a Colného riaditeľstva Slovenskej republiky tým, že Colný úrad v Č. v konaní pod č. 9987/2005-5331 vydal proti žalobcovi exekučnú výzvu a Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 30997/2005 potvrdilo rozhodnutie Colného úradu v Č., pričom na základe žaloby žalobcu Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 2/2006 zrušil rozhodnutia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky aj Colného úradu v Č. a vec vrátil na ďalšie konanie Colnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Následne Colný úrad v M. v konaní č. 10111/2008-5331 rozhodnutím z 3.3.2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11.3.2008 exekučné konanie vedené proti žalobcovi zastavil. Žalovaná tak zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená žalobcovi nezákonným rozhodnutím colných úradov, pričom škoda predstavuje majetkovú ujmu, ktorá žalobcovi vznikla zaplatením zmluvnej pokuty vo výške 66 387,83 € pre jeho zmluvného partnera (M. Š.), s ktorým uzatvoril zmluvu o budúcej

zmluve o prevode nehnuteľností, keďže pre blokáciu prevodu týchto nehnuteľností v uvedenom exekučnom konaní nemohol žalobca dodržať časový termín uzavretia riadnej kúpnej zmluvy, dohodnutej v zmluve o budúcej zmluve. Škodu vo výške 3 897,33 € odôvodnil žalobca tým, že colný úrad zablokoval počas exekučného konania jeho účet, na ktorom boli finančné prostriedky vo výške 463 508,- Sk, a keďže nemohol od 13.6.2005 do 18.3.2008 s týmto účtom disponovať, domáhal sa z dôvodu ušlého zisku uhradiť z uvedenej sumy 8 % úroky ročne, pretože podľa žalobcu sa ušlý zisk vypočítava ako úrok z omeškania zo zadržanej sumy.

Okresný súd Trebišov rozsudkom z 19. augusta 2011 č.k. 12 C 83/2010-191 I. žalobu v časti o zaplatenie 66 387,83 € zamietol, II. vec o nároku o zaplatenie 3 897,33 € vylúčil na samostatné konanie, III. rozhodol, že o trovách konania účastníkov rozhodne po právoplatnom rozhodnutí o všetkých nárokoch žalobcu. Rozhodnutie v časti o zamietnutí žaloby o zaplatenie 66 387,83 € s príslušenstvom odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a/, ods. 2, § 5 ods. 1 a § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, a § 544 ods. 1 a 2 a § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka tým, že vychádzajúc z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovi nevznikla povinnosť uhradiť M. Š. zmluvnú pokutu, čo vyplýva z § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka, lebo nezavinil porušenie povinnosti, spočívajúcej z nedodržaní lehoty prevodu vlastníctva stavieb pozemkov. Uviedol, že medzi účastníkmi je síce sporné, či listiny označené ako zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy, sú simulovanými právnymi úkonmi, avšak pre rozhodnutie v tejto veci o nároku žalobcu na úhradu 66 387,83 € táto skutočnosť nie je dôležitá, ani rozhodujúca, pretože aj za predpokladu, že by uvedené listiny boli posudzované ako platné právne úkony, uzavreté v čase uvedenom na ich vyhotovení, táto skutočnosť by nemala žiadny vplyv na konštatáciu, že žalobca nezavinil, že nemohla byť splnená jeho povinnosť uzavrieť s M. Š. riadnu kúpnu zmluvu v lehote uvedenej v listinách označených ako zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy a v takom prípade je subjektom, ktorý zavinil nesplnenie povinnosti Colný úrad a Colné riaditeľstvo. Zdôraznil, že § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje výnimku z pravidla, že dlžník je povinný zaplatiť zmluvnú pokutu bez ohľadu na to, z akého dôvodu nesplnil svoju povinnosť, ku ktorej sa zmluvne zaviazal, táto povinnosť dlžníkovi nevzniká, ak porušenie povinnosti, ktorá pre neho vyplýva zo zmluvy nezavinil, avšak na túto podmienku nemožno prihliadnuť, ak by z dohody medzi účastníkmi zmluvy vyplývalo niečo iné. Poukázal na to, že žalobca v priebehu celého konania tvrdil, že svoju povinnosť voči M. Š. uzavrieť s ním kúpnu zmluvu

nemohol splniť, pretože túto skutočnosť zavinili colné orgány vydaním nezákonných rozhodnutí. S týmto tvrdením žalobcu sa prvostupňový súd plne stotožnil, to znamená, že aj keby sa nepreukázalo, že zmluvy o uzavretí budúcich zmlúv z 20.5.2005 sú simulované, ako to tvrdí žalovaná, platí to, čo uviedol žalobca, že nebol to on, kto zavinil porušenie povinnosti, ktorá pre neho zo zmluvy voči M. Š. vyplývala. Skúmal však, či v listinách, označených ako zmluvy o uzavretí budúcich zmlúv, nie je uvedené také dojednanie medzi účastníkmi, na základe ktorého by sa nemohlo prihliadať na skutočnosť, či splnenie povinnosti zo strany žalobcu voči M. Š. zavinila tretia osoba, a dospel k záveru, že zo znenia týchto listín nevyplýva žiadna skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné uzavrieť, že by žalobca mal povinnosť uhradiť zmluvnú pokutu aj napriek tomu, že porušenie svojej povinnosti nezavinil, žalobca teda nemal povinnosť uhrádzať pre M. Š. zmluvné pokuty, pretože nezavinil porušenie povinnosti, spočívajúce v dodržaní lehoty na uzavretie riadnej kúpnej zmluvy, a to aj v prípade, že by vyhodnotil listiny, označené ako zmluvy o budúcich zmluvách, či už právne alebo skutkovo za platné právne úkony a keďže žalobca uhradil M. Š. dva milióny Sk (66 387,83 €), hoci mu takáto povinnosť nevznikla, nemožno takéto plnenie právne hodnotiť ako majetkovú ujmu žalobcu, totiž plnil pre M. Š. aj napriek tomu, že mu povinnosť nevznikla. Plnil tak bez právneho dôvodu a preto úhrada nemôže byť právne kvalifikovaná ako škoda. O vylúčení žalobcom uplatneného nároku na zaplatenie 3 897,33 € na samostatné konanie rozhodol podľa § 112 ods. 2 O.s.p. s odôvodnením, že v ďalšom konaní vyhodnotí doteraz vykonané dôkazy ohľadne splnenia alebo nesplnenia zákonných podmienok základu nároku, ako aj výšky nároku uplatneného žalobcom, že po tomto vyhodnotení nie je vylúčené, že doplní dokazovanie aj ohľadom výšky nároku žalobcu, ak by mal za preukázané, že žalovaná zodpovedá žalobcovi za vznik škody. Pokiaľ ide o trovy konania, prvostupňový súd uviedol, že zákonné podmienky na rozhodnutie o týchto budú splnené až po právoplatnom rozhodnutí o všetkých žalobcom uplatnených nárokoch.

N odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 31. mája 2012 sp. zn. 5 Co 340/2011 rozsudok súdu prvého stupňa (v napadnutej časti výroku o zamietnutí žaloby o zaplatenie 66 387,83 €) podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a skonštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku doplnil, že zákon č. 514/2003 Z.z. „je prípadom osobitnej zodpovednosti za škodu, ktorá predstavuje výnimku z generálnej klauzuly o všeobecnej zodpovednosti za škodu (§ 420 O.z.) a že pre vznik zodpovednosti štátu podľa cit. zák.

je potrebné splnenie všetkých jej predpokladov a to nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a existencia škody. Žalobca nepreukázal existenciu škody, spočívajúcej v poskytnutí sumy 2 miliónov Sk, poskytnutých M. Š. z titulu zmluvy o budúcej zmluve, ani príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom žalovanej a uvedeným plnením, pretože menovanému plnil bez právneho dôvodu, keďže – so zreteľom na § 545 ods. 3 O.z. – mu povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa zmlúv o budúcej zmluve zanikla nevznikla, lebo porušenie povinností, vyplývajúcich zo zmlúv o budúcej zmluve – uzatvoriť v dohodnutej lehote kúpne zmluvy – nezavinil. Skutočnosť, že súd zamietol žalobu z iných dôvodov, než žalovaná tvrdila počas konania, nie je rozhodujúca, pretože už skutočnosti uvedené v napadnutom rozsudku boli dostatočným dôvodom na zamietnutie žaloby“.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol ho aj spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že tak rozhodnutie prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ďalej tým, že v konaní došlo k vadám podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že mu ako účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. poukázal na to, že zo spisu je zrejmé, že žalobca si svoju povinnosť, na ktorú sa zaviazal v Zmluve o budúcej zmluve nesplnil z dôvodu, že colný úrad nezákonným rozhodnutím z 21.6.2005 zakázal jemu ako vlastníčkovi nakladať s uvedenými nehnuteľnosťami. Tento zákaz trval až do 11.3.2008, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie Colného úradu M. zo dňa 3.3.2008, ktorým bolo exekučné konanie vedené proti žalobcovi zastavené. Keďže je zrejmé, že žalobca porušil povinnosť, na ktorú sa zaviazal v Zmluve o budúcej zmluve uzatvorenej dňa 20.5.2005, v zmysle § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka mu vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu druhej zmluvnej strane. Preto neobstojí tvrdenie prvostupňového ani odvolacieho súdu, opierajúc sa o ustanovenie § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka, že žalobcovi povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa zmlúv o budúcej zmluve nevznikla, lebo porušenie povinností, vyplývajúcich zo zmlúv o budúcej zmluve – uzatvoriť v dohodnutej lehote kúpne zmluvy – nezavinil. Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., podľa tvrdenia žalobcu k odňatiu mu možnosti konať pred súdom došlo tým, že súd žalobu zamietol.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu toto navrhla zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V preskúmvanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko v preskúmvanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky), je nepochybné, že prípustnosť dovolania odporcu z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou,

či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. vylúčené. Dovolací súd však nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v § 237 O.s.p. Nezistil ani podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., na ktoré poukazoval dovolateľ, ako je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto uznesenia.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Zo spisu však nemožno vyvodit', že by súdy v prejednávanej veci v prípade dovolateľa nerešpektovali niektoré z týchto práv. Pokiaľ súd (ktorý sa nemusí stotožniť s právnymi názormi účastníka) nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho žalobe (návrhu) nevyhovie, neodníme mu tým možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia uvedené tvrdenie dovolateľa, o ktoré opiera prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vo svojej podstate, v nadväznosti na samostatne uplatnený dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. námietkou, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. K tomu treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania,

nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Keďže v danom prípade nie je dovolanie podľa § 238 O.s.p. prípustné, nebola preukázaná existencia dovolateľom namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené (ani tvrdené) iné vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. decembra 2012

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková